

ציודה לדרך:

עלון תורני אקטואלי לילדי ישראל

יו"ל חידי שבוע עם תכנים מגוונים!

ציודה לדרך - פרשת בלק

עלון מס' 55 | שנה 2

עלון זה מוקדש לזכות מרגלית גלי בת מרי

בדרך הפרשה

המדות הטובות והרעות, תליות הן בעבודת החנוכה העצמי שלו. ככל שאדם משקיע יותר - כך הוא מטיב את מדותיו.

לד קטן בקש מסבו שיספר לו ספור לפני השנה. התישב הסבא על קצה המטה, בעוד נכדו מתכרבל בשמיכה ומביט בו בעיניים גדולות. "ביער הגדול גרו שני זאבים שונים מאד היו הזאבים זה מזה. זאב אחד נעים וחמוד, מרחם ומותר. הזאב השני אכזרי, מקנא ושונא. ככל שהם אוכלים, כך הם גדלים. כשהזאב הטוב אוכל הרבה, הוא חזק ומשפיע בעיר. כשהזאב הרע אוכל הרבה, הוא נעשה גדול ומפחיד, קובע ומאיים יותר."

הילד שומע את הספור ונבהל, "סבא! איפה זה היער הזה? ולמה מאכילים את הזאב הרע?" הביט בו הסבא בעיניים חכמות והסביר: "נכדי היקר! שני הזאבים האלה גרים בתוכנו. אחד הוא היצר הטוב והשני הוא היצר הרע. הזאב הטוב' אומר לנו לאהב ולשמח, לומר

המשנה בפרקי אבות מלמדת אותנו: "כל מי שיש בידו שלשה דברים הללו - מתלמידיו של אברהם אבינו. ושלשה דברים אחרים - מתלמידיו של בלעם הרשע".

מדותיו של אברהם אבינו הן: 'עין טובה' - הסתפקות במעט. 'נפש שפלה' - זהירות. 'רוח נמוכה' - ענוה ושלמות. (לפי פרוש הרמב"ם). טהור מדות והליכות ישר.

מדותיו של בלעם הרשע הן ההפך הגמור: 'עין רעה' - רדיפת הממוץ, 'נפש רכה' - רדיפה אחר תאוות, 'רוח גבוהה' - גאווה והתנשאות. הדרךדות מוסרית מחלטה.

המפרשים אומרים על לשון המשנה: "כל מי שיש בידו שלשה דברים הללו"; הרי המדות הטובות והרעות הן בו, ומדוע נאמר בידו? כי בו משמע שפה הוא נברא - בלי אפשרות לשנוי. בידו מלמד אותנו כי בידו של האדם לשנות את מדותיו! אדם נברא עם טבע של "גבוהה או נמוך" "כהה או כהיר" והם דברים שטבועים בו. אך

"מתלמידיו".

בכל פעם שעומדים בנסיון ומצליחים לשמע בקול היצר הטוב, אנחנו מגדילים את הצד הטוב שבנו, ומקטינים את הרע. לכן נקפיד להגדיל את הטוב עוד ועוד, ואז יהיה יותר קל להתגבר על היצר הרע, כי הוא נעשה קטן, וקטן, וקטן.... זה בדינו!

ולרחם. ה'זאב הרע' אומר לנו לריב ולנקם, להשתלט ולשנא. כשאנחנו עושים מעשה טוב – אנו מאכילים ומגדילים את היצר הטוב. ולעמת זאת, כשאנו עושים מעשה רע – מאכילים ומגדילים את היצר הרע. בתוכנו יש את 'אברהם אבינו' וגם את 'בלעם הרשע'. כשאנחנו שומעים בקול אברהם אבינו אנחנו נעשים

בְּדֶרֶךְ הַרְמֵז

מלאך ירד בכדי לעצור את בלעם ולעכבו בדֶרֶךְ. בפסוק נאמר: 'וַיִּתְצַב מֵלֶאכֶּה ה' בְּדֶרֶךְ לְשׁוֹן לו' (להפריע לו). רש"י כותב שהיה זה מלאך של רחמים שרצה למנע אותו מלחטא. הוא בא לעורר את בלעם להזניח את מדותיו הרעות ולקחת את המדות של אברהם! שֵׁטֶן רָאשֵׁי תְבוּת: נֶפֶשׁ שְׁפֵלָה, עֵינֵי טוֹכָה, רוּחַ נְמוּכָה!

בשעה שאברהם אבינו יוצא לדֶרֶךְ ל'עמדת יצחק', נאמר: "ויקח את שני נעריו אתו". ובשעה שבלעם הרשע יוצא לדֶרֶכּוֹ, לקלל את בני ישראל נאמר: 'והוא רכב על אתנו ושני נעריו עמו'. שניהם יצאו 'מצידים' במדותיהם – המרמזים בראשי-תבות: נע"ר, נפש עין רוח. אברהם לקח את נפשו השפלה, עינו הטובה, ורוחו הנמוכה. ואלו בלעם לקח עמו את נפשו הרחבה, עינו הרעה, ורוחו הגבוהה...

בְּדֶרֶךְ הַמוֹסֵר

עם הזולת, כמו שני עסקים מתחרים או שתי חניות דומות. במקום להגדיל את עצמך על-ידי השפלת הזולת, תשקיע בהגדלת עצמך! מספר כי מורה נכנס לכתה למסר שעור 'פשוטי חיים'. הוא נגש ללוח וצייר עליו קו ארזה. המורה פנה לתלמידים ושאל: "מי יכול לקצר את הקו שציירתי – בלי לגעת בו"? בתחלה הילדים לא הבינו. הם הציעו למחק, לכסות, ואפילו להוריד את הלוח מהקיר. המורה הסביר שנתן לקצר את הקו שצייר מבלי כל אלה. לאחר חשיבה גם אחד התלמידים, נגש אף הוא ללוח, וצייר קו נוסף מעל הקו הראשון. הקו שצייר היה ארזה יותר מהקו של המורה! שמח המורה והסביר לתלמידים: "הנה! ברגע שהוא גדול ממילא השני קטן". בשביל להגדיל את עצמך, לא צריך לפגוע ולקלקל לשני!"

לאחר שבני ישראל נצחו את שני המלכים האדירים, סיחון מלך האמורי ועוג מלך הבשן, פחדו בני מואב כי עם-ישראל יפנה וילחם אף בהם. בפרשתנו נאמר: "ויגר מואב מפני העם מאד". בלק שלח והזמין את נביא אמות-העולם, בלעם בן בעור, שיבוא לקלל את עם-ישראל. שואלים המפרשים, מה הטענה על בלק מלך מואב? האם הוא אכן פחד מאתנו, שהרי הוא חלש בהרבה מסיחון ועוג? ומתרצים – הרי בכחו של בלעם גם לקרר וגם לקלל, כפי שאומר לו בלק: "כי ידעתי את אשר תברך מבך ואשר תאר יואר", ולמה הזמין בלק את בלעם לקלל את עם-ישראל? כול הנה להזמין ברכה לעם המואבי! ברכה שתעצים את בני מואב שלא יוכלו לנצח אותם, וכך אין להם מה לחשוש מעם ישראל. מסר גדול יש כאן! ישנם אנשים שיש להם התמודדות

בְּדֶרֶךְ הַחַנוּוּהַ

הטכנולוגיה העכשווית מפרה כלל יצוק זה. כאשר בני הבית יושבים בבית, בחממה, אף כל אחד עסוק בכלי-תקשורת ש'לוקחים' אותו החוזה, כאשר הנהג הקלוקל הוא כי כל אחד 'משתף' זרים במעשיו האישיים, מה אוכל ומה עושה, הרי הוא הופך את קירות הבית ל'שקופים', הוא מערער את הבסוס המשפחתי האייתן שהגן עלינו אלפי שנים. בית אינו 'מקום' פיזי, אלא האנשים שבו חוכרים ליצירת ה'בית'. את הבית איננו בונים בידיים, אלא בלב. נשמר על הבית היהודי, על טהרתו ועל יחודו! המשען היחיד שמתקיים בכל מצב ומול כל הרוחות הרעות - הוא הבית היהודי!

מדי בקר פותח היהודי את תפלת שחרית במלים: 'מה טבו אהליה יעקב משכנתיה ישראל'. פסוק זה לקוח מברכותיו של בלעם הרשע. חז"ל אומרים כי כל ברכותיו של בלעם הפכו ברבות השנים חזרה לקללות, חזין מברכה זו. כאשר ראה בלעם את בני ישראל שוכנים בצורה כזו, שפתחיהם אינם מקונים זה כנגד זה, ולא מביטים האחד לתוך האהל של השני, כל אחד משקיע בביתו פנימה - ברכה זו מעמידה את עם ישראל בכל הדורות. בית הוא מבצר, בו היקדים הם נסיכים, כי מכבדים את הוריהם ונוהגים כלפיהם כמו מלך ומלכה. המשפחתיות, התא- הביתי, מהנה יסוד מוצק במסורת היהודית.

בְּדֶרֶךְ הַמְצוּהַ

דמות למופת הנה, וקורות חייו הנדירים העלו על הכתב ע"י בתו הרבנית שיין ע"ה בספרה המפרסם "הכל לאדון הכל". הרב הרמן נפטר ביום צום י"ז בתמוז, יום מר ונמנה. הבה נשמע ספור מדהים שארע עמו: נקישות נשמעו על דלת ביתו של הצדיק הרב יעקב-יוסף הרמן בניו-יורק. אורחים רבים נהגו לפקד את בית המשפחה, שהיתה מפרסמת בהכנסת האורחים שלה. הרב הרמן נגש אל הדלת, וראה מולו יהודי זקן. בידו החזיק נרתיק בד בלוי ומרפט. הרב הרמן קבלו במאור פנים, הזמינו להכנס אל הבית, הגיש לפניו כבוד ובקש לשמע מה בפיו. הזקן שחרר בזהירות את השרוה, פתח את הנרתיק, וביד רועדת הוציא את תכולתו. לנגד עיני הרב הרמן נתגלה זוג תפלין. "שמע נא", אמר האורח, "איננו מכירים, אף בקשה לי אליה. אלה התפלין שלי, שנים רבות התפללתי בהן. מרגיש אני כי ימי קרבים לקצם, ובכרצוני להעניק לך את התפלין

בשונה מגוי שפבקר ממחר מהמשה לעבודה, זוכה היהודי להשפים לעבודת הבורא בהודיה ובתפלה. תפלת שחרית בבית הפנסת פותחת במלים "מה טבו אהליה יעקב". מתעטפים בטלית, מתקשרים להקב"ה באמצעות התפלין, ומקבלים עלינו על מלכות שמים. אחד החפצים האישיים הקרובים ביותר לאדם, הם התפלין שלו. בכל יציאה למסע, בכל התארגנות, ראשית אורז לו היהודי את התפלין שלו. בתפלין של ראש - אנו מקשרים ומשעבדים את המחשבות שבמחם להש"ת, ובקשירת תפלין של יד - משעבדים את הלב ואת הרצונות - להש"ת. מראשוני "בני התורה" שהתיישבו באמריקה הרחוקה, הנה הגאון הצדיק רבי יעקב יוסף הרמן. אף בעצם, הוא לא עבר לגור באמריקה. הוא נשאר עם כל הקדשה והדבקות של עולם התורה של ליטא. הוא ומשפחתו הנה מובילי דרך רוחניים למאות אלפי יהודים שהתקשו לעמד בנסיונות החנוה והקדשה - מול קש"י הפרנסה בימים ההם.

לו תמורתן עשרים וחמשה דולרים, אך את התפלין לא זכית לקבל"...

"נכון", נזכר הרב הרמן. היתה זה לאחר נשואיו. הרב הרמן חשק בתפלין המהדרות של הסופר מארץ ישראל, עשה הזמנה ואף שלם את ערכן – עשרים וחמשה דולרים, סכום גבוה באותם ימים. הוא קבל מר' נתנאל הסופר מכתב המאשר את ההזמנה, וצפה בכליון עינים ליום בו יקבל את התפלין. אלא שהקנת התפלין התעכבה. בחלף שנה שלח הרב לסופר מכתב, בו בקש לברר מה מצב ההתקדמות. על מכתב זה נענה כי עשייתן טרם נסתיימה. לא עבר זמן רב ור' נתנאל שבק חיים לכל חי. חלום התפלין של הרב הרמן נגזז ונשכח...

"לפני זמן מה חלמתי חלום מוזר", המשיך הבן לספר. "בחלומי אני נצב לפני אבי, והוא מצוה עלי לעזוב בכל מסמכיו ולשלם לבעלי חובו את המגיע להם. כשהתעוררתי, מהרתי לקיים את הוראתו. בין המסמכים הרבים מצאתי את מכתבה, שבו נאמר במפורש כי שלמת עשרים וחמשה דולרים בעבור תפלין שלא קבלת. אבי חלה באותה עת, וכבר לא היה ביכולתו להשלים את עשיית התפלין. מן הדין עלי לפרע את חובו, אולם מבקש אני ממה שתמחל לי על החוב. התברכתי במשפחה גדולה, ואין באפשרותי לפרע את כל חובותיו של אבי".

הרב הרמן התרגש למשמע הספור, ובו במקום מחל על החוב והצהיר כי הוא סולח לר' נתנאל בלב שלם

הללו במתנה. לבינתים יש לי תפלין אחרות. האם תואיל לקחתן?"

הבקשה התמיהה מעט את הרב הרמן. מדוע חשוב כל-כך לזקן להעניק לו את התפלין? אך הוא לא הכביר בשאלות, אלא מהר להביע את הסכמתו, לשמחתו הגדולה של האורח. השנים נפרדו והרב הרמן אחל ליהודי האלמוני שיזכה לאריכות ימים ושנים טובות ובריאות. את התפלין הניח בארון הספרים שלו.

לא חלפו ימים רבים, והזקן הלך לעולמו. הצטער הרב הרמן למשמע הבשורה, ונזכר בתפלין המנחות בארוננו. "לפחות קימתי את רצונו ושמחתי אותו לפני מותו", הרהר בלבו.

חלפו כמה שבועות. יום אחד התייצב אורח בדת ביתו של הרב הרמן, ובקש לשוחח עמו. "במה העניין?", התעניין הרב הרמן. "שמי שמואל", הודתה האיש, "ואני בנו של ר' נתנאל הסופר, מירושלים". הרב הרמן הנהן בראשו. מי לא שמע על ר' נתנאל, הסופר המיחד מארץ ישראל. שמע התפלין שיצאו מתחת ידיו נשא בהערצה בפי כל. הוא היה יוצר אותן בקדשה ובטהרה, משלב הכתיבה - ועד עשיית הכתמים והרצועות. כתב ידו נדיר היה בזמנו ואיכות התפלין מדברת בעד עצמה. גם בחלף שנים רבות נראו התפלין שיצאו תחת ידיו - כחדשות.

"נודע לי", המשיך ר' שמואל, "שלא לפני שנים רבות הזמנת זוג תפלין מאבי, זכרוננו לברכה, ואף שלמת

ואין לו בלבד כלום עליו. הבן שמח. "בטוחני שעתה ינוח אבי על משכבו בשלום", אמר. חלפו הימים, ובנו של הרב הרמן פנה אליו והתענן אם יש ברשותו תפלין מותרות בעבורו. פתאם נזכר הרב הרמן בתפלין שהפקיד בידיו הזקן. המנחות בארון בלי שמוש. הוא נתן לבנו והורה לו: "גש אל סופר סת"ם, שיבדק את התפלין האלה אם מהדרות הן ואם אפשר להשתמש בהן. אלו תפלין שנתנו לי במתנה מיהודי זקן, ואינני יודע מה טיבן". יצא החתן אל הסופר. כעבור זמן מה נשמעו קולות בהולים קרבים והולכים אל הבית. בפתח נראו החתן והסופר סמוקי פנים ונגזשים. "הרב הרמן", התנשף הסופר, "אמר נא לי, מנין לך

התפלין האלה?" "אלו תפלין שנתן לי יהודי זקן לפני פטירתו. מעולם לא בדקתי אותן", השיב הרב הרמן. "יודע אתה מי כתב את הפרשיות? מי יצר את הבתים ואת רצועות העור?" התקשה הסופר לכלא את השתאותו. "לא יאמן - ר' נתנאל הסופר בכבודו ובעצמו! התפלין הללו נדירות ויקרות! אין להשיג כמותן". תדהמתו של הרב הרמן הייתה מחלשת. איזו השגחה פרטית מפלאה! "הלא זמן קצר לאחר שקבלתי את התפלין האלה, בא אלי בנו של ר' נתנאל לבקש שאמחל על חובו פלפי, והנה נפרע החוב! קבלתי את התפלין שהזמנתי! באצבעות רועדות לטף את התפלין הנדירות, התפלין של ר' נתנאל הסופר.

בדרך המסורה

כשבלעם הרשע מברך את עם-ישראל, הוא מתפעל ומכריז על עצמו: 'תמת נפשי מות ישרים ותחי אחריתי כמהו'. הוא מבקש למות בדרך של אבותינו הקדושים וסופו יהיה נעלה בסופו של משה רבנו. השבוע חל יום פטירתו של הגאון רבי ולמן סורוצקין, אחד מקברניטי הדור שנטלו חלק בשקום הישוב בארץ ישראל אחרי השואה האזימה, ושמש כיו"ר הראשון של מרכז חנוכה העצמאי, מתוך נשיאה בעל ודאגה פנה לכל ילד וילדה שיזכו לחנוכה תורני. הרב היה מספר כי בקר אצל 'הכהן הגדול מאחיו' רבנו ה'חפץ חיים', ושמע איה רבנו לעג לבלעם הרשע "הוא חושב שאפשר לחיות כגוי - ולמות פיהודי! בשביל למות מות קדושים - צריכה לחיות בדרך ה'!" כל יהודי מאחל לעצמו 'גן עדן' ותחית המתים. כל יהודי חפץ בנחת מצאצאיו שמניח אחריו. אה בשביל לזכות לכה, עליו לעמל לארץ ימיו ושנותיו. ב'קרן הסעות' מסיעים למשפחות לחיות פיהודים! עקר מטרת חייו של האדם - אלה בניו ובנותיו.

'קרן הסעות' רבנייה, פעיליה ועסקניה משתדלים להביא את ילדי ישראל לבתי ספר, ונערים לשיבות קדושות. אלפים רבים זוכים לאור התורה מכח הפעילות המגברת! הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא! בשבוע הבא יתקיים אי"ה המעמד הגדול "כנס בוגרי קרן הסעות" - בראשות מרנן ורבנן גדולי התורה שליט"א, בו מתאספים מאות בחורי ישיבה אשר את צעדיהם הראשונים בעולם התורה עשו בלוי צמוד של 'קרן הסעות'. הלב רוגש, העינים דומעות, כאשר מביטים בבחורים הללו, עורכי 'חבורות', שנעשו בס"ד ל'מטיבי לכת' בדרכי התורה והיראה. ולזכות מי כל זה נזקק? 'מי ילד את אלה?' לזכות כל מי שנושא בעל ומסיע לממן עליות של הסעות, של אברכי קרוב, של רשמים, ושל פעילויות עם הנערים. אתם ילדתם את בני התורה הללו! אשריכם שזכיתם לכה, אשריכם בעולם הזה, וטוב לכם בעולם הבא.

בְּדֶרֶךְ הַחִידָה:

שְׁאֵלוֹת לְפָרֶשֶׁת בְּלֶק:

- איזה חֶסֶד עָשָׂה הַקֹּב"ה עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּיָּמִים שֶׁבְּלָעָם בָּא לְקַלֵּל?
- רַש"י מְבִיא שְׂפָרוֹת הַדָּרָג סְבִיבוֹ אֶלֶּפֶי 'מַזְיָקִים' מִדֵּי עָרֵב. פִּיצָד עוֹשֶׂה זֹאת?
- בְּשִׁבִיל אֵיזָה פְּסוּק בְּקִשּׁוֹ חַז"ל לְקַבֵּעַ אֶת פְּרֶשֶׁת בְּלָעָם בְּקִרְיַת שְׁמַע?

שְׁלַחוּ לָנוּ לְמַיִל: zaida@kerenh.org.il אוּ לִפְקֵס 03-8004455
וְמִי שֶׁפָּתַר אֶת הַחִידוֹת – נְפָרְסֶם אֶת הַשֵּׁם שְׁלוֹ עִם הַפְּתָרוֹן בְּעֶלּוֹן הַבָּא.

תְּשׁוּבוֹת לְגִלְיוֹן הַקּוֹדֶם

- בְּפָרֶשֶׁת הַשְּׁבוּעַ נִקְרָא עַל פְּטִירְתָם שֶׁל שְׁנֵי צַדִּיקִים. מִי הֵם?
- אֶהְרֵן הַכֹּהֵן וּמְרִים הַנְּבִיאָה.
- בְּפָרֶשֶׁת הַשְּׁבוּעַ נִקְרָא עַל כַּבּוּשׁ אֶרְצוֹת שְׁנֵי מְלָכִים. מִי הֵם?
- סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֲמּוֹרִי וְעוּג מֶלֶךְ הַבְּשָׁן
- מָה אֶרֶע בְּיוֹם שְׁשִׁי "עָרֵב שֶׁבֶת חֶקֶת" שֶׁבּוֹ נִקְבְּעָה 'תַּעֲנִית צַדִּיקִים'?
- גְּזַרְת שְׁרַפַת הַתְּלָמוֹד בְּצַרְפַת לְפָנֵי 777 שָׁנָה.

פּוֹתְרִים: שִׁימִי ג. | אֲבִיגַדוֹר ה. | מוֹיִשִׁי ה. | שְׁלוֹמִית א. | חֲנִי ד. | רוֹתִי מ.

מַעֲוִנִינִים לְהַנְצִיחַ אֶת הָעֶלּוֹן הַבֹּא לְזִכּוֹת יִקִּירְכֶם?
צַרוּ אִיתְנוּ קֶשֶׁר בְּמַיִל: zaida@kerenh.org.il

רוֹצִים אֶת הָעֶלּוֹן אֲצַלְכֶם?
שְׁלַחוּ בִקְשָׁה לְדוֹא"ל zaida@kerenh.org.il וְנִשְׁלַח אֵלֵיכֶם!

ת.ד. 257 בני ברק או בהעברה לבנק הפועלים סניף 655 מס' ח-ן: 339991 קוֹן הַסַּעָה וְסִיוַע לְתַלְמִידֵי הַחִינוּךְ הַעֲצַמָּאִי ע"ד 5-804-659-95
הַתְרוֹמוֹת מוֹכְרוֹת לְצַרְכֵי מַס לְפִי סַעִיף 46 כְּמוֹ"כ נִיתָן לְתַרוּם בְּקִלוֹת וּבִמְהִירוֹת בְּכָל עֲמֻדוֹת "נֹדְדִים פְּלוֹס" בְּרַחֲבֵי הָאָרֶץ